

พหุลักษณ์ (Polymorphism)

Benjamas Panyangam Matinee Kiewkanya Computer Science, CMU

พหุลักษณ์ (Polymorphism)

พหุลักษณ์หรือการพ้องรูป แปลมาจากคำว่า "Polymorphism" ในภาษากรีก ซึ่งหมายถึง มีหลาย รูปแบบ (Many shapes)

ในการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ พหุลักษณ์ คือ ภาวะที่ เมท็อดมีการทำงานได้หลายรูปแบบ ถึงแม้ว่าจะมีการ เรียกใช้เมท็อดเดียวกัน แต่ผลลัพธ์จากการทำงาน ของเมท็อดจะแตกต่างกันออกไป

Binding

ในการทำงานของโปรแกรมที่มีเมท็อดชื่อซ้ำกัน การจะ เลือกว่าจะเรียกใช้เมท็อดใด มี 2 วิธี คือ

1) Early Binding หรือ Static Binding
คือ การเลือกเมท็อดตอนแปลโปรแกรม (Compile Time)
เช่น เมื่อคลาสมีการสร้างเมท็อดพ้องชื่อ

เช่น เมื่อคลาสมีการสร้างเมท็อดพ่องช่อ (Overloaded Method) ซึ่งเป็นเมท็อดชื่อ เดียวกัน แต่มี Method Signature ต่างกัน เช่น

- void calArea(int);
- void calArea(int, int);
- void calArea(string, int);

เมื่อวัตถุมีการเรียกใช้เมท็อด calArea() การพิจารณาว่าจะ ใช้เมท็อดใด จะพิจารณาจากอาร์กิวเมนต์ที่ส่งมา ดังตัวอย่าง

- myObj.calArea(5); จะเรียกใช้ void calArea(int);
- myObj.calArea(5,10); จะเรียกใช้ void calArea(int, int);
- myObj.calArea("circle",5); จะเรียกใช้ void calArea(string, int);

ซึ่งการพิจารณาว่าจะใช้เมท็อดใดสามารถเกิดขึ้นได้ ในขณะแปลโปรแกรม เนื่องจากมีความแตกต่างในจำนวน และชนิดของพารามิเตอร์ของเมท็อด หรืออาจกล่าวได้ว่า Overloaded Method จะก่อให้เกิด Polymorphism ในช่วง แปลโปรแกรม นั่นเอง

2) Late Binding หรือ Dynamic Binding

คือ การเลือกเมท็อดในขณะที่โปรแกรมกำลัง ดำเนินงาน (Run Time) โดยการหาวัตถุเพื่อกำหนด เมท็อดที่จะทำงานให้เหมาะสม ตัวอย่างของ Late Binding สามารถพบได้ในการ ทำงานของเมท็อดเสมือน (Virtual Method)

หรืออาจกล่าวได้ว่า Virtual Method จะก่อให้เกิด Polymorphism ในขณะที่โปรแกรมดำเนินงานนั่นเอง อย่างไรก็ตามในบางตำราจะถือว่า Polymorphism เกี่ยวข้องกับ Late Binding เท่านั้น

Polymorphism

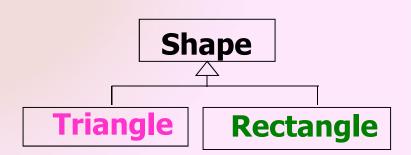
🛞 รูปแบบคำสั่งสำหรับประกาศออบเจ็กต์ใดๆ ให้เป็นออบเจ็กต์ ของคลาสแม่

SuperClassName objName,

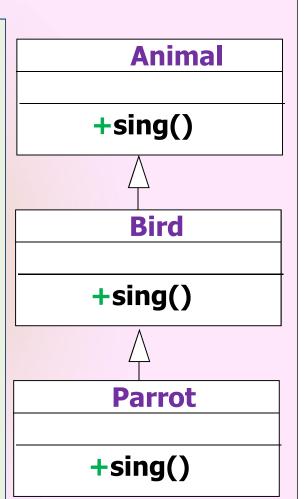
objName = new SuperClassName();
หรือ objName = new SubClassName();

ตัวอย่างเช่น

Shape a = new Shape(); Shape a = new Triangle(); Shape a = new Rectangle();


```
class Animal {
  public void sing(){
       System.out.println("La La...");
class Bird extends Animal {
 public void sing(){
       System.out.println("Jib Jib...");
class Parrot extends Bird {
 public void sing(){
        System.out.println("Woo Woo...");
```



```
public class JavaAppEx1 {
  public static void main(String[] args) { //main
   Animal aniObj = new Animal();
    aniObj.sing();
    aniObj = new Bird();
    aniObj.sing();
                                       ผลการทำงาน
    aniObj = new Parrot();
    aniObj.sing();
                                       La La...
                                       Jib Jib....
                                       Woo Woo...
```

- การสร้าง Polymorphism ด้วยการใช้ overriding method (พฤติกรรมของลูกลบล้างพฤติกรรมของแม่)
- ทำให้เกิดการตอบสนองต่อเมท็อดเดียวกัน แต่ได้ผลลัพธ์หลาย
 รูปแบบ

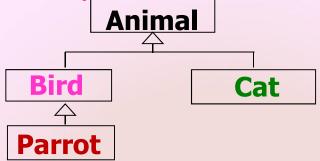
```
class Polygon {
                                                     ตัวอย่าง
 protected int width, height;
                                                 โปรแกรมที่ 2
 public void setValue(int a, int b) {
     width=a;
     height=b;
                                                Polygon
                                           # width
                                           # height
 public float calArea() {
     return 0.0f;
                                          + setValue(int, int)
                                          + calArea():float
class Rectangle extends Polygon {
 public float calArea() {
                                   Rectangle
                                                        Triangle
     return width*height;
                                + calArea():float
                                                      + calArea():float
class Triangle extends Polygon {
 public float calArea() {
     return width*height/2.0f;
```

```
public class JavaAppEx2 {
  public static void main(String[] args) { //main
     Polygon pPoly;
     pPoly = new Rectangle();
     pPoly.setValue (10,5);
     System.out.println(pPoly.calArea());
     pPoly = new Triangle();
     pPoly.setValue (10,5);
     System.out.println(pPoly.calArea());
```

ผลการทำงาน

50.0 25.0

การสร้างวัตถุ<u>จากตัว</u>แปรชนิด superclass

- สามารถสร้าง superclass object จากตัวแปรชนิด superclass ได้
 เช่น Animal a = new Animal();
- สามารถสร้าง subclass object จากตัวแปรชนิด subclass ได้ เช่น Cat a = new Cat();
- สามารถสร้าง subclass object จากตัวแปรชนิด superclass ได้
 เช่น Animal a = new Cat();
- ไม่สามารถสร้าง superclass object จากตัวแปรชนิด subclass
 เช่น Cat a = new Animal(); //Compiler error เพราะobject
 //แม่จะขาดคุณสมบัติบางอย่าง
 //ที่ลูกมี

- สามารถเก็บข้อมูลที่มีชนิดข้อมูลต่างกันในกลุ่มเดียวกันได้
- ตัวอย่างการเก็บข้อมูลแบบ Heterogeneous ในอาร์เรย์
 ของ object เช่น

```
Animal a[] = new Animal[4];

a[0] = new Animal();

a[1] = new Bird();

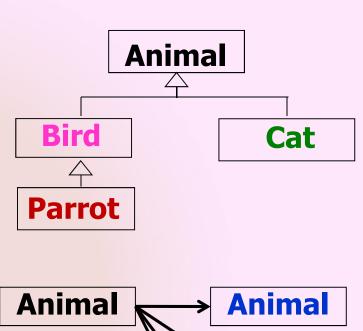
a[2] = new Cat();

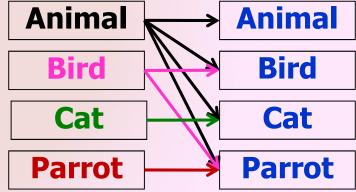
a[3] = new Parrot();

Parrot

Parrot
```

```
Animal a = new Animal();
Animal a = new Bird();
Animal a = new Cat();
Animal a = new Parrot();
Bird b = new Bird();
Bird b = new Parrot();
Cat c = new Cat();
Parrot d = new Parrot();
Bird x = new Cat(); //ผิด
Bird x = new Animal(); // ผิด
```

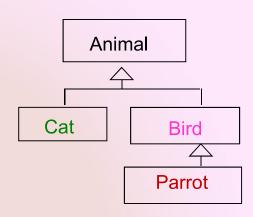

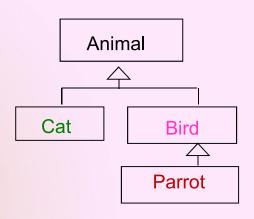
การเรียกใช้ Method ของ Subclass objects

- ผือกำหนดให้ subclass object เป็นตัวแปรชนิด
 superclass
- ฅอมไพเลอร์ภาษาจาวาไม่อนุญาตให้เรียกใช้ method ที่ ไม่มีการประกาศอยู่ใน superclass ที่กำหนดไว้
- ในการเรียกใช้เมท็อดที่ ใม่อนุญาตให้ใช้ ของ subclass objects สามารถใช้เทคนิคดังนี้
 - Type Casting
 - ตัวดำเนินการ Instanceof

```
dass Animal {
 void print() {
    System.out.println("in Animal Class");
 void eat() {
    System.out.println("Eat eat eat");
dass Bird extends Animal {
 void print() { //override
   System.out.println("in Bird Class");
 void fly() {
    System.out.println("I am flying");
```



```
class Cat extends Animal {
 void print() { //override
    System.out.println("in Cat Class");
 void walk(){
    System.out.println("I am walking");
class Parrot extends Bird {
 void print() { //override
  System.out.println("in Parrot Class");
 void speak(){
  System.out.println("I can speak");
```



```
Animal a = new Animal();
a.print(); // in Animal Class
a.eat(); // Eat eat eat
a.fly(); // compile error
a.walk(); // compile error
a.speak(); // compile error
```

```
Animal a = new Bird();
a.print(); // in Bird Class
a.eat(); // Eat eat eat
a.fly(); // compile error
a.walk(); // compile error
a.speak(); // compile error
```

a.print(); ทำงานได้หลายรูปแบบโดยอัตโนมัติขึ้นอยู่กับว่า Object เป็นของ class ใด

การเรียกใช้ method มีข้อห้ามดังนี้

- 1. ไม่อนุญาตให้เรียกใช้ method ที่ไม่ได้ประกาศใน Class
- 2. ไม่อนุญาต subclass object ที่เป็นตัวแปรชนิด superclass เรียกใช้ method ที่ไม่ได้ประกาศใน superclass

การใช้ Type Casting

```
Animal
Animal a = new Bird();
                                          Cat
                                                  Bird
a.print();
                         // in Bird Class
                                                 Parrot
a.fly();
                         //compile error
((Bird)a).fly();
                         //I am flying
((Cat)a).walk();
                 // runtime error
((Parrot)a).speak(); // runtime error
((Animal)a).print(); // in Bird Class เนื่องจาก overriding
```

การใช้ตัวดำเนินการ instanceof

ช่วดำเนินการ instanceof จะใช้ตรวจสอบว่าเป็นออบเจ็กต์ ของคลาสนั้นหรือไม่ โดยจะให้ผลลัพธ์เป็นข้อมูลชนิด boolean

```
    ตัวอย่าง
    Bird a = new Bird();
    System.out.println(a instanceof Animal ); // true
    System.out.println(a instanceof Bird ); // true
    System.out.println(a instanceof Cat ); // compile error
    System.out.println(a instanceof Parrot ); // false
```

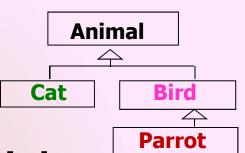
```
Animal a[] = new Animal[4];
a[0] = new Animal();
a[1] = new Bird();
a[2] = new Cat();
a[3] = new Parrot();
```

 ผิดำสั่ง a[i].print(); การทำงานของ เมท็อด print จะสามารถตอบสนอง การทำงานได้หลายรูปแบบโดย อัตโนมัติขึ้นอยู่กับว่า Object เป็น ของ class ใด

 Animal

```
Bird
      Cat
                 Parrot
ผลการทำงาน
                        a[0]
in Animal Class
in Bird Class
I'am flying
in Cat Class
I'am walking
in Parrot Class
```

- เนื่องจาก a[3] = new Parrot();
- ความสัมพันธ์ระหว่างคลาสคือ "is-a"

"is-a" relationship → A Parrot is a Bird

if (a[i] instanceof Bird)
 ((Bird)a[i]).fly();

หากแก้ไข logic ของโปรแกรมให<u>ม่ ดังนี้ (ด้านซ้าย หรือด้านขวาก็ได้</u>)

```
for (int i = 0; i < 4; i++)
{
    a[i].print();
    if (a[i] instanceof Bird){
        ((Bird)a[i]).fly();
        if (a[i] instanceof Parrot)
            (Parrot)a[i]).speak();
    }
    else if (a[i] instanceof Cat)
            ((Cat)a[i]).walk();
    System.out.println();
}</pre>
```

ผลการทำงาน

in Animal Class
in Bird Class
l'am flying
in Cat Class
l'am walking
in Parrot Class
l'am flying
I can speak

22

เมท็อดเสมือน (Virtual Method)

- Virtual Method คือ เมท็อดที่สร้างขึ้นในคลาสแม่ และมีการสร้างเมท็อดซ้อนทับขึ้นมาในคลาสลูก โดยมี Method Signature เช่นเดียวกันกับเมท็อด ของคลาสแม่
- ในภาษา C++ จะมีคำสงวน "virtual" นำหน้า

```
class Animal {
 void print() {System.out.println("in Animal Class");}
                                                          Animal
 void sing(){ } // virtual method
                                                            \triangle
class Bird extends Animal {
                                                       Cat
                                                                Bird
 void print() {System.out.println("in Bird Class");}
 void fly() {System.out.println("I' am flying");}
                                                               Parrot
 void sing(){ System.out.println("Jib Jib"); }
}
class Cat extends Animal {
 void print() {System.out.println("in Cat Class");}
 void walk(){System.out.println("I' am walking");}
 void sing(){ System.out.println("Miew Miew"); }
class Parrot extends Bird {
 void print() {System.out.println("in Parrot Class");}
 void speak(){ System.out.println("I can speak"); }
                                                                24
```

```
Animal a[] = new Animal[4];
a[0] = new Animal();
a[1] = new Bird();
a[2] = new Cat();
a[3] = new Parrot();
```

ผลการทำงาน a[0] in Animal Class a[1] in Bird Class Jib Jib I'am flying **∠**a[2] in Cat Class Miew Miew I'am walking **∠**a[3] in Parrot Class Jib Jib I'am flying I can speak

คลาสแบบนามธรรม

- คลาสแบบนามธรรม (Abstract Class) คือ คลาสที่ไม่ สมบูรณ์ มีการออกแบบรายละเอียดไว้เพียงบางส่วน เพื่อใช้เป็นคลาสแม่ของคลาสอื่น (รายละเอียดที่เหลือ จะมีการนิยามในคลาสลูก) โดยคลาสแบบนามธรรม จะต้องมีสมาชิกที่เป็นเมท็อดนามธรรม อย่างน้อย 1 เมท็อด และไม่สามารถสร้างวัตถุจากคลาสแบบ นามธรรมได้

รูปแบบของ Abstract Class

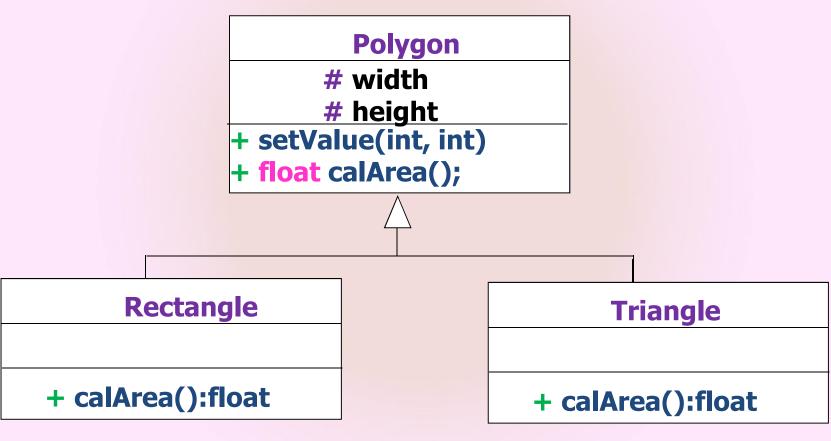
[modifier] abstract class class_name {}

รูปแบบของ Abstract Method

[modifier] abstract return_type methodName([arguments]);

- 🚱 อยู่ในรูปแบบของ Prototype
- ปม่ต้องมีเครื่องหมาย { } เพื่อบอกขอบเขต (scope) ของเมท็อด
- 🛞 ใช้สำหรับให้คลาสที่มาสืบทอด มาทำการ override

โปรแกรมเพื่อแสดงการใช้งานเมท็อดนามธรรม(Abstract Method) และคลาสแบบนามธรรม (Abstract Class)

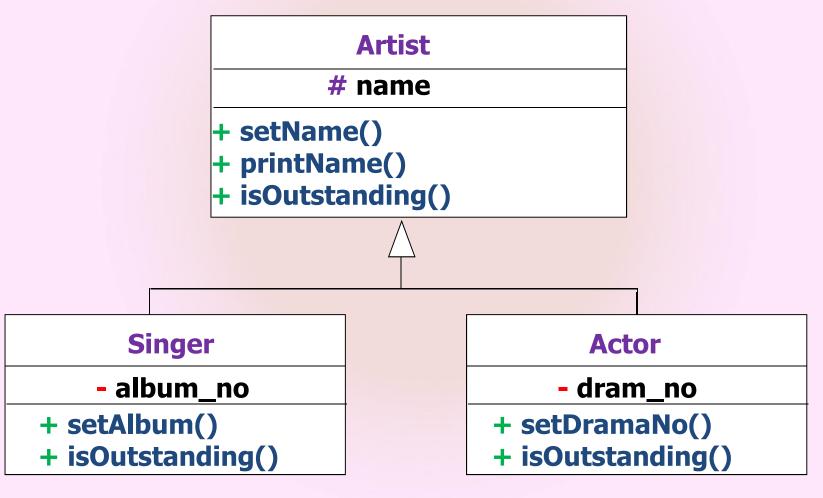
```
abstract class Polygon {
                                           โปรแกรม
 protected int width, height;
 public void setValue(int a, int b) {
                                     (สังเกต code จะ
      width=a;
      height=b;
                                      คล้ายกับ ex.2)
  abstract float calArea(); //abstract method
class Rectangle extends Polygon {
 public float calArea() {
  return width*height;
class Triangle extends Polygon {
 public float calArea() {
      return width*height/2.0f;
                                                    29
```

```
public class JavaAppEx {
  public static void main(String[] args) {
      Polygon pPoly = new Rectangle();
     pPoly.setValue (10,5);
     System.out.println(pPoly.calArea());
      pPoly = new Triangle();
     pPoly.setValue (10,5);
     System.out.println(pPoly.calArea());
```

ผลการทำงาน

50.0 25.0

โปรแกรมเพื่อแสดงการใช้งานเมท็อดนามธรรม(Abstract Method) และคลาสแบบนามธรรม (Abstract Class)

โปรแกรม

```
abstract class Artist {
protected String name;
public void setName() {
  Scanner inVar = new Scanner(System.in);
  System.out.print("Enter Name: ");
  name = inVar.nextLine();
public void printName() {
  System.out.println (" Name : " + name );
public abstract boolean isOutstanding();
```

โปรแกรม

```
class Singer extends Artist {
 private int album_no;
 public void setAlbumNo() {
   Scanner inVar = new Scanner(System.in);
   System.out.print(" Enter number of albums: ");
   album_no = inVar.nextInt();
  public boolean isOutstanding() {
   return (album_no >= 10) ? true : false;
```

```
class Actor extends Artist {
 private int drama_no;
 public void setDramaNo() {
  Scanner inVar = new Scanner(System.in);
  System.out.print("Enter number of dramas: ");
  drama_no = inVar.nextInt();
 public boolean isOutstanding() {
     return (drama_no >= 20) ? true : false;
```

```
public class JavaAppEx2 {
   public static void main(String[] args) {
      Artist[] artPtr = new Artist[100];
      Scanner inVar = new Scanner(System.in);
      Singer sPtr;
      Actor aPtr;
   int n = 0, i;
      char choice;
```

```
do {
      System.out.print("Select singer or actor (s/a): ");
      choice = inVar.nextLine().charAt(0);
      if (choice == 's') {
             artPtr[n] = new Singer();
              artPtr[n].setName();
              ((Singer)artPtr[n]).setAlbumNo();
             n++;
      else{
              artPtr[n] = new Actor();
              artPtr[n].setName();
              ((Actor)artPtr[n]).setDramaNo();
              n++;
       System.out.print("Enter another (y/n)?");
       choice = inVar.nextLine().charAt(0);
       System.out.println(".....");
} while (choice == 'y');
```

```
for (i=0; i<n; i++) {
    artPtr[i].printName();
    if (artPtr[i].isOutstanding())
        System.out.print("This person is outstanding\n\n");
    else
        System.out.print("This person is not outstanding\n\n");
    }
}</pre>
```

Select singer or actor (s/a): s Enter Name: Tata

Enter number of albums: 15

Enter another (y/n)? y

•••••

Select singer or actor (s/a): a

Enter Name: Nadech

Enter number of dramas: 10

Enter another (y/n)? y

....

Select singer or actor (s/a): a

Enter Name: Theeradech

Enter number of dramas: 23

Enter another (y/n)? y

......

ตัวอย่างผลการทำงาน

Select singer or actor (s/a): s

Enter Name: Baitoey

Enter number of albums: 5

Enter another (y/n)?

Name: Tata

This person is outstanding

Name: Nadech

This person is not outstanding

Name: Theeradech

This person is outstanding

Name: Baitoey

This person is not outstanding

คล้ายกับ abstract class แต่หากมี method ภายในคลาส จะมีเฉพาะ method ที่ยังไม่ สมบูรณ์(Abstract Method)เท่านั้น

```
[modifier] interface InterfaceName {
    [modifier] return_type methodName([arguments]);
    .....
}
```

คลาสอื่นนำไปใช้งานโดยใช้คีย์เวิร์ด implements

```
[modifier] class ClassName implements InterfaceName {
    methods();
    ......
}
```

เช่น class Teacher implements Person

- ปม่สามารถสร้างออบเจ็กต์จาก Interface Class เช่นเดียวกับ abstract class
- 🛞 ประโยชน์ของ Interface class คือ
 - ใช้กำหนดรูปแบบของเมท็อดต่างๆ ที่คลาสอื่นๆ จะต้อง implements ไว้ล่วงหน้า และอาศัย หลักการของ polymorphism (การมีได้หลาย รูปแบบ) มาเรียกใช้เมท็อดเหล่านั้น
 - ภาษาจาวากำหนดให้คลาสใดๆสามารถสืบทอด คลาสอื่นได้เพียงคลาสเดียวเท่านั้น แต่จะสามารถ implements จากหลาย Interface class ได้

```
import java.util.Scanner;
                                      ตัวอย่างที่ 1
interface Person {
  void setName(String n); //abstract method
  void setAge(int a);  //abstract method
  void display(int i);  //abstract method
class Student implements Person {
   private String name;
   private intage;
   private double gpa;
   public void setName(String n){ //implement
     name = n;
  age = a;
   public void setGPA(double g){
     qpa = q;
   System.out.println("["+i+"] A student Name = "
           +name + " Age = "+ age+ " GPA = "+ gpa);
```

```
class Teacher implements Person {
  private String name;
  private intage;
  private String deptName;
  public void setName(String n){ //implement
    name = n;
  age = a;
  public void setDept(String dept){
     deptName = dept;
  System.out.println("["+i+"] A teacher Name = "
     +name+ " Age = " +age + " Dept= " + deptName);
```

```
public class JavaApp {
 public static void main(String[] args) { //main
 Person [] p = new Person[5];
 Scanner input = new Scanner(System.in);
 int N,i=0; char type;
 do {
   System.out.print("Number of person (<=5):");
   N= input.nextInt();
 } while (N > 5 | | N < 0);
```

```
while (i<N) {
  System.out.print("Type of person (s/t):");
  type = input.next().charAt(0);
  if (type == 's') {
     p[i]=new Student();
     System.out.print("Name: ");
     p[i].setName(input.nextLine());
     System.out.print("Age:");
     p[i].setAge(input.nextInt());
     System.out.print("GPA:");
     ((Student) p[i]).setGPA(input.nextDouble());
     i++;
                                                 46
```

```
else if (type == 't') {
     p[i]=new Teacher();
     System.out.print("Name: ");
     p[i].setName(input.nextLine());
     System.out.print("Age:");
     p[i].setAge(input.nextInt());
     System.out.print("Dept. Name: ");
     ((Teacher) p[i]).setDept(input.next());
     i++;
   }
 else
   System.out.println("Invalid Type of person");
for(i=0;i<N;i++)
                                                   47
   p[i].display(i);
```

ผลการทำงาน

```
Number of person (<=5):3
Type of person (s/t): s
Name: Nida
Age: 15
GPA: 4.00
Type of person (s/t): s
Name: Rattana
Age: 18
GPA: 3.5
Type of person (s/t): t
Name: Benjamas
Age: 35
Dept. Name: Computer
[0] A student Name = Nida Age = 15 \text{ GPA} = 4.0
[1] A student Name = Rattana Age = 18 \text{ GPA} = 3.5
[2] A teacher Name = Benjamas Age = 35 Dept= Computer
```

 คลาสอื่นที่ implement จาก interface จะต้องกำหนด คำสั่งของเมท็อดนามธรรมของ interface ให้ครบทุก เมท็อด

```
interface A {
  void printA();
}

class C implements A { //Compile error
  void printC() {
    System.out.println("print C");
  }
}
-คลาส C ต้องนิยามคำสั่งของเมท็อด printA()
```

 คลาสอื่นสามารถ implement จากหลาย interface ได้ แต่ต้อง implement ให้ครบทุกเมท็อด

```
interface A {
   void printA();
}
interface B {
   void printB();
}
```

```
class C implements A,B {
  void printA() {    //implement
        System.out.println("print A");
  }
  void printB() {    //implement
        System.out.println("print B");
  }
  void printC() {
      System.out.println("print C");
  }
}
```

-คลาส C ต้องนิยามคำสั่งของเมท็อดต่างๆ ใน interface A และ B ให้ครบ

คลาสอื่นสามารถ implement จากหลาย interface ได้ แต่ต้อง implement ให้ครบทุกเมท็อด

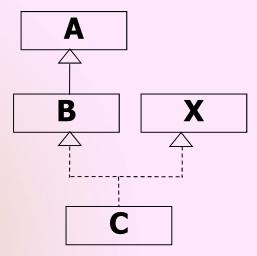
```
B
    D
```

```
interface A {
 void printA();
interface B extends A {
 void printB();
class C {
  public void printC(){
   System.out.print("C");
```

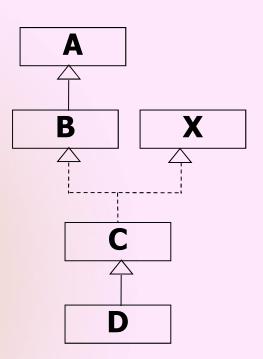
```
class D extends C implements B {
 public void printA() { //implement
     System.out.println("A");
 public void printB() { //implement
     System.out.println("B");
 public void printC() { //override
     System.out.println("print C");
```

interface A { void printA(); interface B extends A { void printB(); interface X { void printX(); class C implements B,X { public void printA() { //implement System.out.println("print A"); public void printB() {//implement System.out.println("print B"); public void printX() {//implement System.out.println("print X"); public void printC() { System.out.println("print C");

ตัวอย่างที่ 2


```
class D extends C {
   public void printD() {
        System.out.println("print D");
   }
}
```


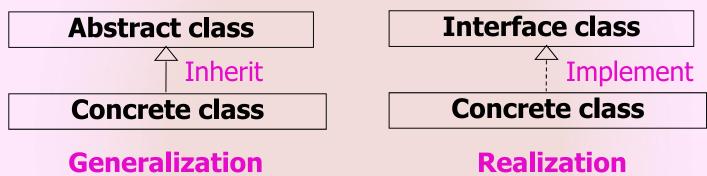
ผลการทำงาน class JavaExInterface{ public static void main(String args[]){ print A C x = new C();print B x.printA(); x.printB(); print C x.printC(); B X print X x.printX(); System.out.println("----"); print A D y = new D();y.printA(); C print B y.printB(); print C y.printC(); D print X y.printX(); y.printD(); print D System.out.println("----"); Cz = new D();print A z.printA(); print B z.printB(); z.printC(); print C z.printX(); print X ((D)z).printD(); ใช้ printD เฉย ๆ ไม่ได้ 54 print D เพราะ type เป็น C

สรุปความเหมือนและความต่างของ Abstract Class กับInterface Class

- ชางารถสร้างออบเจ็กต์จาก Interface Class และ Abstract Class ได้
- Abstract Class จะประกอบด้วย Abstract Method อย่างน้อย 1 เมท็อด และสามารถจะมี Concrete Method (เมท็อดที่ implement แล้ว) ด้วยได้ และ สามารถมี data ได้

สรุปความเหมือนและความต่างของ Abstract Class กับInterface Class

มีความสัมพันธ์กับ Concrete Class (คลาสที่มา implement) ที่แตกต่างกัน

 ผลาสใด ๆ จะสามารถ inherit จาก Abstract Class ได้เพียง 1 คลาสเท่านั้น แต่สามารถ implement จาก Interface Class ได้หลายคลาส (คล้าย multiple inheritance)